

МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ПОЖАРИ:

Пожарът е неконтролирано горене, което нанася щети.

За да има процес на горене е необходимо създаването на горима среда и наличието на източник на запалване. Това означава, че за процеса на горене трябва да са налице три предпоставки: наличие на горими материали, на кислород за поддържане на горенето и източник на запалване. Всички мерки за пожарна безопасност (правила, норми и др.) са основани на елиминиране на една от тези три предпоставки и намаляване влиянието на опасните фактори при пожар за здравето и живота на хората.

Не само откритият огън може да бъде източник на запалване, а и нагрети предмети над температурата на запалване на дадено вещество (материал). Чрез процеса на топлопренасяне запалване може да възникне в място (помещение), което не е в съседство с източника на топлина. Често опасните фактори на пожара върху човешкия организъм се подценяват. Това е не само високата температура, а на първо място отделяните токсични продукти, особено при горенето на синтетични материали, така характерни за бита днес.

Съвременното разбиране на качеството на живот включва пожаробезопасността на жизнената среда или привеждането и в съответствие с правилата и нормите за пожарна безопасност.

Спазването на правилата и нормите за пожарна безопасност са отговорност на всеки гражданин, а нарушаването им може да застраши не само личната собственост и живота на близките.

Противопожарната култура е съществена част от съвременната култура. Тя включва знания за пожароопасните свойства на веществата и материалите, поведението им при пожар, мерките за предотвратяване на пожар, създаването на предварителни условия за пожарогасене и ограничаване на неблагоприятните последици от възникнал пожар, умения за действие при пожар и др.

Формирането на противопожарна култура трябва да започне от ранна детска възраст, за което от голямо значение е личният пример на по-възрастните.

I. ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ОТОПЛИТЕЛНИ И НАГРЕВАТЕЛНИ УРЕДИ:

Никога не оставяйте включени уреди без наблюдение!

При напускане на дома или офиса още веднъж се убедете, че сте изключили уредите.

Не използвайте нестандартни и саморъчно направени уреди!

Изучавайте и стриктно спазвайте инструкциите за експлоатация на производителя!

При необходимост от ремонт на електрически уреди и съоръжения се доверявайте само на специалисти.

Включвайте електроуредите само към силови токови кръгове с подходящо за целта сечение на проводниците.

Контактите трябва да са тип "ШУКО", по възможност да не се ползват разклонители.

Знайте, че няма електроуреди, които да могат да ви служат вечно. След изчерпване на лимита им те губят своята надеждност и безопасност.

Не ползвайте отоплителни уреди с открити реотани.

Върху или в близост до електрическите уреди никога не оставяйте горими предмети. Не ги използвайте за сушене на дрехи.

Осигурете безопасността на децата, като поставите предпазители на контактите.

При включени електроуреди никога не оставяйте децата без наблюдение!

Укрепете добре всички отоплителни уреди поради опасността от обръщане.

Последното е особено важно и за безопасността на Вашите близки, ако те са трудноподвижни, възрастни или болни хора! Те са най-рисковата социална група при пожар!

Специално внимание трябва да отделите на пожарната безопасност на топлоакмулиращите електроуреди. Монтажът им трябва да се извърши от специалист. Захранването им трябва да е на отделен токов кръг с автоматичен предпазител, при сечение на захранващия проводник не по-малко от 4 кв. мм.

Трябва да запомните: При пожар уреди под напрежение или включени към електрическата мрежа не могат да бъдат гасени или охлаждаани с вода! Това може да стане само след изключване на електрическия ток от централното електрическо табло или от етажното такова! Има опасност от токов удар с фатални последици!

II. ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПЕЧКИ С ТЪВРДО ГОРИВО (ДЪРВА ИЛИ ВЪГЛИЩА):

Използването на отоплителни уреди на твърдо гориво е широко застъпено и днес, като често се подценява пожарната им опасност.

За тяхната безопасна експлоатация също е необходимо съобразяването с инструкциите на производителя. Горивните камери на такива уреди са изчислени на определен тип гориво и при ползването на друг вид с по-висока калоричност стените на печките прогарят.

Недопустимо е ползването на самоделни отоплителни уреди за твърди горива!

Още при инсталирането на отоплителни уреди на твърдо гориво трябва да се спазят следните изисквания:

- отстояние от горими предмети не по-малко от 80 см. Стената зад печката не трябва да се облицова с горими материали;
- задължително поставяне на негорима подложка с прагове от трите страни с размер 30 см отпред и по 20 см отстрани на уреда;
- стабилно укрепване на дымоотводните тръби (кюнците).

Отворите към комина трябва да се затварят със стандартно изработени ламаринени розетки.

В комините на сградата не трябва да има фуги към помещенията и те периодично (в зависимост от интензивността на ползване, но не по-малко от един път годишно) трябва да бъдат почиствани от налепи и сажди.

Преминаването на комините през горими междуетажни конструкции, както и през таваните трябва да е специално защитено с негорими материали.

Комините трябва да са измазани отвън и отвътре. От по-старите сгради трябва да бъде отстранена допусканата в миналото строителна неизправност – вградена дървена греда в конструкцията. Пожарната опасност в този случай не е за подценяване – през комина преминават нагрети до висока температура продукти на горенето, които променят състава на дървесината и водят до запалване.

Печките никога не трябва да се запалват с леснозапалими течности (бензин, нафта и др.), както и да се зареждат с гориво от вечерта за другия ден.

Винаги след ползване на печка на твърдо гориво тя трябва да се угасява докрай. Опасно е т. нар. непълно горене или тлеене на дървесината, при което се отделя силно токсичният продукт на горенето въглероден окис. Той не се усеща, но може да доведе до задушаване. Ако печката се самозагаси, трябва да почистите горивната ѝ камера!

Никога не изхвърляйте неизстинала сгурия там, където има горими отпадъци!

Не оставяйте за сушене около отоплителните уреди дрехи и др. леснозапалими материали.

Зиданите печки (камините) трябва да са монтирани на конзоли, вградени в носещи стени на плътна негорима основа с височина поне 25 см. от горимия под до огнището. Те трябва да са добре измазани или изолирани с негорими материали, като не се допускат никакви процеци и пукнатини, през които горенето може да се разпространи към съседни помещения.

Важно е спазването и на правилата за съхраняване на горивата. Това трябва да става в специално устроени места, като се избягва непосредствената близост с помещенията за живеене.

Пристроените към къщите навеси трябва да са с негоримо покритие до плътни негорими стени. При наличие на влага въглищата могат да се самозапалят!

Въглищата да се складира най-много до 2 метра височина на отделни купчини.

Средствата за запалване на отоплителните и нагревателните уреди – кибрити и запалки, трябва да се съхраняват на недостъпни за децата места!

Процесът на горене е особено интересен за малчуганите, а детската игра с огън е сред причините за пожар с най-тежки последици!

Упражнявайте постоянен надзор над децата. Никога не ги оставяйте сами вкъщи при работещи отоплителни уреди!

Никога не ги заключвайте!

Техният интерес трябва да бъде задоволен с Вашите ясни обяснения и указания как пожаробезопасно трябва да се използват отоплителните уреди!

III. ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПЕЧКИ С ТЕЧНО ГОРИВО (НАФТА):

Нафтата е висококалорично гориво с относително ниска цена. Безопасното и ползване трябва да бъде съобразено обаче с високата ѝ пожарна опасност като леснозапалима течност. Не по-малко опасни са нагретите пари, които може да доведат и до взрив.

Нафтовите печки трябва да са устроени върху негорими подложки с вертикални прагове от всички страни.

Внимателно трябва да бъде следена изправността на дозаторите, спирателната и контролно-измервателната арматура, термозащитата и автоматиката на уреда.

Не бива да се допускат нарушения на целостта (прогаряния) на стените на разходния резервоар и на горивната камера.

Недопустимо е зареждането с гориво на неизстинала нафтова печка поради нагретите пари в горивната камера.

При разливане на гориво незабавно нагрятата течност около резервоара и печката трябва да бъдат отстранени.

Недопустимо е в нафтови печки – стандартно изпълнение, да се ползват отпадъчни нефтопродукти с неясен състав и произход!

Важно! В жилищата трябва да се съхранява нафта само за ежедневни нужди.

Недопустимо е съхраняването на нафтата (и други леснозапалими течности) да става в общите части на кооперации и жилищни блокове (мазета, тавани и др.).

За безопасно съхранение трябва да се използват херметично затварящи се съдове, които не се наелектризират.

IV. ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПЕЧКИ С ГАЗОВО ГОРИВО (ПРОПАН-БУТАН):

Дейностите по устройването и техническото поддържане на газовите отоплителни уреди трябва да се извършват само от специалисти. Експлоатацията им следва да се осъществява само след предварително обучение.

Важно правило за ползването им е постоянният контрол за техническата изправност на съоръженията – автоматиката, вентилите и др., осигуряващи нормална работа.

Необходимо е уредите да са стандартно изпълнение и в никакъв случай да не се използват газови устройства и бутилки със съмнителен произход.

Отопляваните с газови печки помещения задължително трябва да са с постоянна естествена вентилация.

Недопустимо е устройването и съхранението на газови бутилки в бани и спални, в помещения под кота нула (мазета, шахти и др.), в близост до печки, радиатори и каквито и да е източници на

топлина, както и на места с пряко слънчево нагриване, в гаражи, общи тавани и стълбища. Нарушаването на херметичността на газопроводите (маркучите или шланговете) с изтичане на газ в затворено пространство е изключително опасно.

С цел установяване на течове на газ у нас към пропан-бутана се добавя мирис на чесън. В случай, че усетите специфичната миризма, веднага затворете вентилите и започнете проветряване на помещението. Пропан-бутана е по-тежък от въздуха и се наслажда в ниските части на помещението, поради което проветряването трябва да се извърши и за най-ниските точки.

В случай на теч над допустимата концентрация, при източник на запалване с минимална мощност може да се възпроизведе взрив. Ако е тъмно, не палете лампата и не ползвайте открити огнеизточници – запалки, свещи и др. По най-бързия начин изключете електричеството. Проверката за изтичане на газ в никакъв случай да не се извършва чрез поднасяне на открит огън към съмнителното място. Това можете да извършите чрез сапунен разтвор на мястото на евентуалния теч.

Необходимо е да знаете, че при всяко напълване отново на битовите бутилки с газ на определените за това газостанции се извършва задължителна проверка на годността на съда под налягане.

Периодично той трябва да се подлага на проверка от оторизираните за това органи, по специална методика за откриване на скрити дефекти.

Не поемайте излишен риск и не практикувайте напълване с газ на по-малки бутилки от такива с по-голяма вместимост.

Всяка профилактика, която трябва да бъде извършвана, задължително е посочена в инструкциите на производителя на съответния газов уред. Изисквайте от търговците при покупка на уред да Ви бъде предоставена съответната инструкция на български език.

V. ОПАЗВАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ И РЕКОЛТАТА ОТ ПОЖАРИ.

НАПОМНЯМЕ ВИ АБСОЛЮТНАТА ЗАКОНОВА ЗАБРАНА ЗА ИЗГАРЯНЕ НА РАСТИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ!

Чл. 6, ал. 1, т. 2 от Закона за опазване на земеделските земи забранява "изгарянето на стърнища и други растителни остатъци в земеделските земи".

Не палете огън на открито във ветровито време. Това е предпоставка за пренасяне на големи разстояния на запалени частици и може да доведе до бързо разпространение на пожара с обхващане на значителни площи от огъня.

В дворовете палете огън само, ако предварително сте обезопасили огнището и сте подготвили подръчни уреди за пожарогасене (съдове с вода и пясък, тупалки и др.). Не палете огън в близост до стрехите на сградите и под клоните на дърветата.

Никога не оставяйте накладения огън без наблюдение!

Не палете огън в междублоковите пространства, където са паркирани много автомобили, както и в близост до бензиностанции и газостанции, складове за леснозапалими и горими течности.

Особена бдителност по отношение на мерките за пожарна безопасност трябва да проявяват пастири, козари, пчелари, ловци, туристи, собственици на вилни и земеделски имоти.

Запаленият в сухи треви и стърнища огън лесно може да обхване намиращи се в съседство трайни насаждения, стопански сгради, вилни и жилищни постройки, горския фонд.

Особена е отговорността за недопускането на пожари на председателите на кооперации, собствениците и ползвателите на селскостопански земи, както и на кметовете на населените места. За да бъде опазена реколтата, за работа в узрели зърнени масиви се допуска само изправна земеделска техника (удостоверено със специален стикер) и на изправна транспортна и друга техника, оборудвана с пожарогасители и монтирани искрогасители на изпускателните тръби.

При движение на земеделската и транспортната техника не бива да се допуска буксуване и допир на ауслуха до суха растителност.

Не се допуска паркиране и ремонтване на земеделска и транспортна техника в близост до узрели зърнени масиви.

При откриване на признаци на пожар в полето търсете най-бързата възможност за подаване на съобщение за пожар на тел. 112.

VI. ОПАЗВАНЕ НА ГОРИТЕ ОТ ПОЖАРИ.

Горските пожари нанасят сериозни щети на околната среда. Те се разпространяват бързо на големи площи в пресечени местности и труднодостъпни за пожарната техника места. Сухото време, изсъхналата растителност и вятърът са фактори, които бързо усложняват пожарната обстановка.

Характерно за горските пожари е това, че (вследствие на вятъра и турбулентните въздушни течения при пожар) фронтът на пожара често променя посоката си. Поради това за ликвидирането им се изискват значителни сили и средства. Пожарната статистика показва, че в 1 % от случаите горските пожари се причиняват от мълнии, а в останалите 99 % причина за огнените бедствия е била човешката небрежност. За да опазим зеленото богатство на страната от пожари, стриктно трябва да спазваме противопожарния ред в горите.

Особено бдителни по отношение на мерките за пожарна безопасност трябва да сме както в гората, така и в близост до залесени площи. Горската постеля от изсъхнали листа и треви е леснозапалима дори от сравнително слаби източници на запалване с краткотрайно действие (хвърлена кибритена клечка), което допринася за бързото разпространение на горенето.

Повишена пожарна опасност крие небрежното пушене. Хвърлянето на неизгасени фасове може да предизвика неконтролируема огнена стихия. Не изхвърляйте фасове от автомобилите, с които преминавате покрай или през горски участъци.

Не бива да се изхвърлят стъклени бутилки – дефекти по тях могат да имат ефектът на лупа, което

да доведе до запалване на сухи треви и растителни остатъци.

Всички моторни превозни средства, които навлизат в горите, трябва да са съоръжени с искрогасители.

Не палете огън в гората, освен на специално обозначените и устроени за това туристически места.

Преди да запалите огън се уверете, че имате осигурени количества вода за загасяване на огъня при поява на вятър и при тръгване. Подгответе тупалки – от гума или от зелени клони, с които да действате в случай на възникване на пожар.

Никога не палете огън при наличие на вятър – той може да разнесе искри и топли частици на големи разстояния.

Разчистването от сухи клони и др. в горски участъци трябва да става чрез извозването им на определените за това места. Забранено е унищожаването им чрез изгаряне!

Особено отговорни по отношение на мерките за пожарна безопасност в горите трябва да бъдат туристите, ловците, гъбарите, секачите и др.

Ако Вие сте собственици на гори, трябва да знаете, че сте задължени да спазвате и изпълнявате всички лесоустройствени мероприятия, които са предвидени в нормативната уредба по отношение на стопанисването на горите. Прочетете задълбочено нормативната уредба и търсете съдействието от компетентните органи.

При забелязване на признаци на пожар в гората (дим, мирис на изгоряло и пламъци) е необходимо бързо да оцените обстановката – възможно най-точно да се ориентирате за мястото на възникване на пожара, фронтът на придвижване на горенето и скоростта на разпространение на пожара. Ако имате информация за хора, пребиваващи в близост до огнището на запалване, от вас зависи техният живот – своевременно подайте точно и ясно съобщение за пожар.

Ако запалването е в начална фаза с пръст, пясък и тупалки от зелени клони пожарът може да бъде предотвратен. Ако сте в група, един от вас трябва да съобщи за възникналия пожар, а останалите – да обединят усилията си за локализиране на запалването до пристигането на органите за пожарна безопасност и спасяване и гасаческите групи, сформирани от кметовете на населените места.

В условия на пожар пазете дрехите си от запалване, особено ако са от изкуствена материя, и задължително предпазвайте дихателните си пътища чрез намокрени кърпи и др. тъкани.

При опасност от бързо усложняване на обстановката търсете безопасен път за напускане – в посока, обратна на вятъра или покрай естествени и изкуствени водни басейни.

След като избегнете опасността, не бива да ви напуска мисълта по най-бързия начин да подадете съобщение за забелязвания от вас пожар – на тел. 112, в местното лесничество, в кметството на населеното място.

Ако от Вашия автомобил забележите признаци на горски пожар, незабавно подайте съобщение за пожара! Вашата съобразителност може да предотврати големи щети и да спести значителни разходи по овладяването на усложнената обстановка.

VII. ДА НАУЧИМ ДЕТЕТО ДА СЕ ГРИЖИ ЗА СВОЯТА БЕЗОПАСНОСТ

Детската игра с огън е една от честите причини за пожар, а животът на детето е безценен.

То трябва да разбере това от Вас и да гледа на живота си като най-ценното богатство.

Спазвайте следните превантивни мерки:

- не оставайте на достъпни места и най-малките източници на запалване, като кибрит и запалки. Обезопасете контактите със специални предпазители.

- особено опасно е да оставате детето само до отоплителни електроуреди с открити реотани.

- упражнявайте непрекъснат надзор над игрите му – в къщи и на открито.

Колкото повече пораста детето, толкова любопитството му нараства. То иска да знае и да може всичко като възрастните. Възползвайте се от това и давайте личен пример с поведението си по спазване на правилата за пожарна безопасност.

Отговаряйте на въпросите му възможно най-изчерпателно и се опитвайте да му обяснявате смисъла на мерките за пожарна безопасност и защо се изисква стриктното им спазване.

На съвременните родители е трудно да бъдат непрекъснато до детето си. Ако се наложи да оставите за малко детето само вкъщи, обезопасете предварително помещението и дома. Но никога не заключвайте вратите – те са пътят за евакуация и спасение на децата в случай на пожар.

Учете Вашето дете да разпознава местата вкъщи, където може да възникне пожар и предметите, които могат да го предизвикат.

Заедно с него тренирайте преминаването по пътя за евакуация от дома.

Уточнете мястото, където може да се скрие, когато не може да избяга при пожар. Добре е това да бъде банята при пуснат душ и поставяне на намокрена маска на устата и носа.

Накарайте детето да научи телефонът за съобщение при пожар - тел. 112.

Научете го за точния адрес, на който живее, и какво трябва да съобщи на тел. 112 при откриване на признаци на пожар.

Обяснете на детето защо не бива:

- да си играе с кибрит, запалка, свещ или друго нещо, с което може да предизвика пожар.

- да слага дрехи, обувки или играчки в близост до отоплителните уреди!

- да играе с фойерверки и пиратки!

- никога да играе с леснозапалими и горими течности!

- да се крие при пожар на места, където трудно ще бъде открито от пожарникарите!

- при пожар в горящото помещение да отваря допълнително прозорците – допълнителният кислород ще усили горенето!

- при пожар да изпада в паника и да ползва асансьор.

Обяснете на детето защо трябва:

- винаги да проверява дали е изключило електрическите уреди, когато свърши работа с тях!

- да съобщи веднага на родителите си или на някой възрастен, ако види, че някой играе с огън.
- при възникване на пожар да съобщи за това веднага на съсед или възрастен.
- да телефонира на тел. 112, за да предаде съобщение за пожар в случай, че животът му не е в непосредствена опасност.
- при подаване на съобщение за пожар да говори ясно и бавно, като подаде информация къде и какво гори, има ли застрашени хора.

В случай, че все пак в дома възникне пожар, детето трябва да знае и да умее да прилага няколко прости правила:

- да запази самообладание и да позвъни на тел. 112. Да каже точния адрес и какво гори!
- да напусне дома по най-късия път, а ако стълбището е задимено да не ползва асансьор.
- ако стаята се изпълни с дим, да се движи приведено към пода или пълзешком (ако няма видимост, покрай стената) и ако има възможност, да постави на устата и носа си навлажнена кърпа.
- ако пътят му за евакуация по стълбище или друг изход навън е блокиран или задимен, да излезе на балкон или открит прозорец и да алармира, че се намира в опасност – с викове, ръкомахания и др.
- да не скача от прозорци и балкони, а да чака да бъде открит от пожарникарите.
- да не се връща за нищо в къщи, защото животът му е по-ценен от всички играчки, дори и от домашните любимци!
- ако не може да избяга навън, да се скрие в банята! Да затвори вратата и да пусне душа.
- ако дрехите му се подпалят, да спре, да закрие лицето си с ръце и да се търкаля на пода, докато пламъците угаснат.

VIII. АКО ИМАТЕ БЛИЗЪК ИЛИ СЪСЕД, КОЙТО Е ТРУДНОПОДВИЖЕН ИЛИ БОЛЕН И ПРЕКАРВА ПО-ГОЛЯМАТА ЧАСТ ОТ ВРЕМЕТО СИ САМ

Трябва ли да припомним, че това е най-рисковата група при пожар!

Обезопасете в противопожарно отношение дома или окажете съдействие за това.

Особено важно в такива случаи е осигуряването на възможност за незабавна телефонна връзка с тел. 112.

При пушачи трябва да бъдат осигурени специални негорими съдове за събиране на угарки.

От решаващо значение е осигуряването на максимално безопасни отоплителни уреди, които да са поставени на безопасно разстояние от покривката на леглото, завивките и други горими материали. Всички отоплителни уреди трябва да са стабилно укрепени. Затрудненото придвижване на Вашия близък край отоплителен уред не трябва да води до преобръщането му.

Подменете амортизираните и морално остарели електро- и отоплителни уреди и съоръжения с такива със съвременни средства за защита.

С времето изолацията на старите електрически проводници се износва и оголените или прогорели места могат да станат източник на запалване. Подменете ги с нови.

По възможност осигурете на Вашите близки допълнителна помощ в домакинството или окажете съдействие за включване в системата на социалния патронаж.

Поемете своята отговорност в грижите за Вашите близки!